

Aan: Bestuur GGA

Van: Gert-Jan Stroucken, projectmanager gemeente Amsterdam

T.b.v. DB vergadering 1 november 2022

Betreft: Gaasperplaspark, onderzoek tot inpassing schoolwerktuin

Inleiding

De bouwopgave in Amsterdam zuidoost is groot. De komende jaren worden – tot 2040 – naar verwachting 40.000 extra woningen gebouwd met daarbij behorende voorzieningen. Amsterdam hanteert voor de sportvoorzieningen de sportnorm, die door de gemeenteraad is vastgesteld. Daarmee wil Amsterdam ervoor zorgen dat in het tempo van de bouw van nieuwe woningen ook voldoende sportvoorzieningen worden gerealiseerd. De groengebieden (noordkop) Bijlmerweide en centraal park Gaasperdam zijn voorzien als locatie om invulling te geven aan een deel van deze sportopgave.

In de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 (vastgesteld door de gemeenteraad in juli 2021) zijn beide gebieden aangewezen als zoekgebied voor een sportlandschap. Het nieuwe beleidskader voor de hoofdgroenstructuur bekrachtigt deze lijn. Op deze locaties is bewust geen 'stadsnatuur' regime toegepast, zodat sport als toegestane verbijzondering binnen het betreffende groentype ingepast kan worden op basis van definitieve plan- en besluitvorming en realisatie. In Amsterdam is de procedure dat de technische adviescommissie (TAC) voor de Hoofdgroenstructuur hierbij toetst op de vraag hoe sport kan worden ingepast (in welke mate, met welke ruimtelijke structuur en met welke inrichting/vormgeving).

Het college heeft bij besluit van 23 november 2021 middelen vrijgemaakt voor het voorbereiden van het inpassen van buitensportvoorzieningen in Bijlmerweide en centraal park Gaasperdam. Hiertoe wordt nu ambtelijk gewerkt aan een haalbaarheidsonderzoek.

Inpassing schoolwerktuin

Binnen dit onderzoek denkt Amsterdam aan verplaatsing van schoolwerktuin Gaasperdam naar een locatie bij de Gaasperplas tussen de Langbroekdreef en het Meibergpad, ten zuidwesten van Nellestein. Zie hiervoor onderstaande situatieschets.

Schoolwerktuin met nieuwe fietspad.

Luchtfoto voor beeld van huidige situatie.

De reden waarom wordt voorgesteld om sport op de plek van de schooltuinen te realiseren, is dat dit een grotere aaneengesloten plek is, waar bijvoorbeeld drie voetbalvelden gemaakt kunnen worden. Dergelijke locaties zijn verder schaars in Amsterdam. De schooltuinen hebben ook ruimte nodig, maar zijn minder gebonden aan een vierkant vlak. De schooltuinen zijn wel een belangrijke voorziening voor Amsterdamse schoolkinderen en moet als voorziening behouden blijven. Daarom kijkt Amsterdam naar mogelijkheden voor verplaatsing. Het voorstel dat nu wordt uitgewerkt, is om de schooltuinen te verplaatsen binnen Gaasperdam, dichtbij de huidige locatie. De beoogde nieuwe locatie ligt in het Gaasperpark, dichtbij de wijk Nellestein, in beheergebied van Groengebied Amstelland.

Redenen waarom

- Deze locatie ligt dicht bij de huidige schooltuin, is goed ontsloten voor langzaam verkeer en ook per (touringcar)bus goed bereikbaar. Op de locatie van de huidige schoolwerktuin ontstaat dan ruimte voor een sportpark met drie voetbalvelden.
- Ruimtelijk ligt het beoogde gebied gevoelsmatig los van het Gaasperplaspark maar vormt het wel een belangrijke groene schakel met het centraal park Gaasperdam. De functie van een schooltuin lijkt vooralsnog niet strijdig met de functie van zo'n groene verbinding. Nader onderzoek is evenwel nodig.
- Momenteel kent dit gebied, ook vanuit het toekomstplan Gaasperplas, geen programmering.
- Een schoolwerktuin heeft een educatieve en waardevolle groenfunctie en is gedurende de openingstijden van de tuin (tussen 08.00 en 16.00 uur) openbaar toegankelijk te maken. Daarmee lijkt dit een waardevolle toevoeging aan een recreatiegebied. Daarnaast is het een ontmoetingsplek voor velen die met tuinieren bezig zijn. De locatie bij de Gaasperplas ligt beter in de wijk (waar al veel aan tuinieren wordt gedaan) en dat past bij de functie schoolwerktuin.
- De locatie ligt niet in 'Landelijke Gebied' en de NNN-zone waardoor noodzakelijke kleinschalige bebouwing (leslokaal/opslag, ca. 320 m2 groot) haalbaar is. De kaartjes achterin dit document maken duidelijk dat A'dam niet zoveel bewegingsruimte heeft als het gaat om alternatieve locaties, die Amsterdam dan ook niet gevonden heeft.

Ambtelijk vooroverleg

In gevoerde ambtelijke gesprekken met RNH is gewezen op het Toekomstplan Gaasperplas en de toenemende behoefte aan recreatieve ruimte. Het slagen van het voornemen van Amsterdam tot verplaatsing van de schoolwerktuin staat daarmee niet vast. In de komende maanden willen Amsterdam en RNH ambtelijk de haalbaarheid in werkgroepverband samen onderzoeken. In het voorjaar 2023 worden aan het bestuur van GGA de resultaten teruggekoppeld en mogelijk een besluit voorgelegd. In de tussentijd kijkt Amsterdam ook op de andere te onderzoeken (deel)locaties in centraal park Gaasperdam en de flank A9 (buiten GGA-gebied) naar de inpasbaarheid van sport. Zij voert hiertoe gesprekken met de partijen die in het gebied actief zijn en consulteert de buurt. Voor sportvelden binnen het Brasapark (op de tunnel) is geen ruimte (te smal).

Om de natuurwaarden van de mogelijke nieuwe locatie van de schoolwerktuin goed in beeld te brengen heeft Amsterdam in afstemming met de collega's van RNH opdracht gegeven tot ecologisch vooronderzoek.

Toekomstplan Gaasperplas

Groengebied Amstelland en Amsterdam werken samen aan het toekomstplan Gaasperplas. Het gebied wordt in de komende jaren opgeknapt en aangepast naar de eisen en wensen voor de toekomst. De ambitie is om van de Gaasperplas een aantrekkelijk groengebied te maken voor

omwonenden, maar ook voor alle andere bewoners van Amsterdam en omgeving. Een groen omzoomde, goed bereikbare recreatieplas voor iedereen met ruimte voor spel, sport en uitnodigend om te bewegen en om van de natuur te genieten. Er komt een duidelijke zonering van natuur en recreatie, een betere oriëntatie in het gebied voor fietsers en wandelaars en meer sport-, speel- en recreatievoorzieningen. In 2016 is de Ontwikkelstrategie Gaasperplas vastgesteld met daarin zes opdrachten. Dit Toekomstplan (vastgesteld door B&W, 16 maart 2021) is de uitwerking van deze opdrachten binnen de genoemde ambities en gegeven kaders

Het Toekomstplan is het resultaat van intensieve participatie en co-creatie met de bewoners van Zuidoost en omstreken en is een plan op hoofdlijnen. Het opgeknapt Gaasperplaspark blijft in ontwikkeling en ruimte bieden voor passende functies welke belangrijk zijn voor Zuidoost. De schooltuin kan zo'n functie zijn. Het beoogde gebied ten westen van het fietspad heeft geen specifiek beoogde functie in het toekomstplan. Wel is er een nieuw fietspad gepland als belangrijke verbinding tussen het Gaasperdammerpad en de Gaasperplas en Weesp. Ook vanuit het centrum van Zuidoost en het Nelson Mandelapark wordt de Gaasperplas zo beter bereikbaar. Dit fietspad nemen we op in het plan voor de schooltuin.

Bijlage

Beleid en achtergrondinformatie schoolwerktuinen

Vanuit het onderwijsbeleid maakt de voorziening schooltuinen deel uit van de Verordening lokaal onderwijsbeleid in de gemeente Amsterdam 2014 (Vloa 2014). Het doel is dat iedere leerling van een school voor basisonderwijs praktische kennis en ervaring opdoet met tuinieren en ecologie ter stimulering van een gezonde levensstijl en een duurzame en evenwichtige relatie met de natuurlijke omgeving. Namens Amsterdam is de wethouder onderwijs bestuurlijk verantwoordelijk voor de schooltuinen, zij wordt geadviseerd door OJZ.

Over de schooltuinen

De schooltuinen bestaan in Amsterdam ruim 100 jaar. Jaarlijks krijgen zo'n 10.000 kinderen hier les. Zij volgen het zogenaamde jaarrondprogramma bestaande uit binnenlessen in het klaslokaal van de schooltuin en buitenlessen op een eigen tuintje. Vooral het verzorgen van het eigen tuintje vormt de spil van het schooltuinwerk en is een belangrijk onderdeel van natuur- en milieueducatie op de Amsterdamse basisscholen. Op dit moment zijn er in Amsterdam 13 schooltuin-complexen. De complexen zijn niet evenredig over de stad verdeeld. De meeste schooltuinen zijn gesitueerd in wijken die vanaf de jaren 50 ontwikkeld zijn. Stadsdeel Nieuw-West heeft met vier tuinen de meeste complexen van de stad. In stadsdeel Noord, Oost, West en Zuidoost bevinden zich twee complexen, Stadsdeel Zuid heeft maar één complex. Het tweede complex in Zuidoost ligt aan de Provincialeweg in de Bijlmerweide. Op ieder complex bevinden zich kindertuinen, een lesgebouw, een kas, een opstelplek voor een bijenkorf en buitenlesplek. Het gebouwde programma met alle voorzieningen (waaronder twee leslokalen) is ca. 320m² groot. Met een goede spreiding van het aantal complexen over de stad hoeven leerlingen geen grote afstanden te reizen om deel te kunnen nemen aan het educatieve aanbod op de schooltuinen.

Locatie-eisen

Voor een efficiënte bedrijfsvoering is een complex van ten minste 500 tuinen met voorzieningen wenselijk. Bij minder dan 600 kindertuinen is één leslokaal binnen toereikend. Bij meer dan 600 kindertuinen zijn ten minste twee schoolklassen tegelijkertijd op de tuin aanwezig en zijn twee

leslokalen wenselijk. Op dit moment is schoolwerktuin Gaasperdam met (bijna) 1.100 tuintjes de grootste van Amsterdam. Een deel van deze tuintjes is in gebruik bij stichting Bloei en Groei, <https://www.bloeiengroei.org/>

Kwaliteitseisen

Naast een goede bodem is drainage belangrijk om wateroverlast te voorkomen. Vanuit beheer en exploitatie is er een voorkeur voor een open drainage systeem uitmondend op een sloot.

Alle leerlingen uit groep 6/7 in Amsterdam hebben recht op een schooltuin. Dat betekent dat leerlingen niet alleen lopend of per fiets vanuit nabijgelegen scholen naar de tuin komen. Maar dat er ook leerlingen per bus naar de tuin worden vervoerd. Bereikbaarheid is dus een belangrijk aandachtspunt. Om vandalisme en diefstal te voorkomen moet een tuin goed kunnen worden afgesloten. De tuin is dus omgeven door een hek of sloot, met een voorkeur voor een sloot omwille van de uitstraling en watergebruik.

Onderstaand ter informatie de begrenzing van het Landelijk Gebied en van de NNN volgens de provinciaal ruimtelijke verordening. De rode stip markeert de beoogde nieuwe locatie van de schoolwerktuin.

